Carla Søhus fortæller:

(Født i Gørding 1914)

Min far hed Andreas Nissen og min mor hed Maren. Mine bedsteforældre var Peter Chr. Hansen og Marianne. Min bedstefar blev altid kaldt Store Pe-Chr. Han var graver, og desuden gik han ud som daglejer og hjalp til med høsten, kørte møddinger ud og lign. Vi var en arbejderfamilie, min mor gjorde rent i banken tidligt om morgenen, og derefter gik hun ud og vaskede eller gjorde rent for folk. Vi tre piger, hvoraf jeg er den mellemste, måtte selv sørge for at komme i skole. Min ældste søster Grethe (Gete) havde lidt besvær med os, især med Gerda, som er den yngste. Mange år senere fik vi en lillebror, Svend, men da var jeg 16 år, og jeg syntes egentlig, det var lidt flovt, at min mor fik ham så sent.

Fra min skoletid husker jeg bedst lærer Drejer. Ham var vi meget glade for, han gjorde nemlig ikke forskel på arbejderbørn og børn fra gårdene. Det var der andre lærere, der gjorde.

Vi havde træsko på i skole, og så havde vi kludesko med.

Da jeg var 11 år, kom jeg ud at tjene om sommeren første gang. Vi gik nemlig kun i skole om vinteren.

Min første plads var hos baneassistent Larsens, jeg skulle være barnepige, det var der nogen, der havde råd til at have. Larsen boede først i Nørregade, han var samtidig kommunekasserer og havde kontor i den forretning, som Hans Nissen nu har. Mellem bageren og manufakturforretningen var der en dør ind til kommunekontoret. Så flyttede Larsens til Møllegade og fik samtidig kontoret flyttet dertil.

Da jeg skulle flytte fra Larsens, græd både børnene, fru Larsen og jeg, vi havde været glade for hinanden, men jeg kom da af sted. Assistent Larsen var ikke hjemme. Da jeg gik forbi manufakturhandler Dahl, kom fruen ud, hun vidste, jeg ville komme, og så blev jeg lejet af hende. Til min mor og far kunne jeg så gå hjem og sige: »Jeg har fået en ny plads«. Samme aften var jeg til violinspil hos Kr. Poulsen i forsamlingshuset, og da jeg kom hjem, havde assist. Larsen været for at leje mig igen, men da havde jeg jo lovet mig væk til Dahls.

Jeg kunne også have fået plads på kroen (Hotel Gørding), men det ville jeg ikke, for der skulle man sidde inde og holde vagt over børnene, selv om det var en varm sommeraften.

Missionshuset lå bag ved Tømmerhandlen. Der gik jeg i søndagsskole, det gik jeg meget op i, så bare det at tage en sukkerknald, følte jeg, var at stjæle, det var syndigt, jeg var ved at blive sær i hovedet af alt det religion. Underti-

den var jeg bange for at miste min mor, hun stod mig meget nær, om natten havde jeg mareridt, jeg vågnede og græd. Mor trøstede mig og sagde, at hvis hun døde, så skulle jeg op til bedstemor. Det var bedst, jeg holdt op med at gå til søndagsskole, for det gik mig til hovedet.

Jeg holdt meget af mine bedsteforældre. Når vi fik pandekager eller gule ærter hjemme, følte jeg mig snydt, jeg manglede kartoflerne. Min mor gav mig så lov til at tage en flad tallerken med pandekager med en dyb tallerken over, og så gik jeg op til bedstefar og byttede pandekagerne for en tallerken stegt flæsk med kartofler og hvid sovs.

En dag hentede min bedstefar mig, jeg skulle op og spise hos dem. På køkkenbordet stod en stor portion pandekager. Skuffet satte jeg mig på bænken og sagde: »Jeg skal kun have sødsuppe!« Så spiste vi lidt, bedstefar kiggede på mig, så sagde han til bedstemor: »Mutter, du må vist hellere åbne ovnen!« Og der stod den dejligste tallerken stegt flæsk med kartofler og hvid sovs. Sådan var min bedstefar, en rigtig spøgefugl.

Da min bedstemor døde, gik jeg med min bedstefar i hånden hjem fra begravelsen. »Kommer du nu aldrig og besøger mig mere?« spurgte han mig. »Jo, det gør jeg«, lovede jeg, og det løfte har jeg holdt.

Min bedstefar ville meget gerne spille kort, men han havde ikke ret mange penge. Da jeg var blevet konfirmeret og kom til at tjene på Ølholm Kro, samlede jeg alle de 10-ører, jeg fik, bandt dem på en snor og samlede den som et armbånd.

Bedstefar tog imod mig sammen med far og mor, da jeg kom hjem fra pladsen, og da han gik hjem, løb jeg bagefter hånm og gav ham 10-ørerne. Da løb tårerne ned over hans gamle kinder.

Om sommeren badede vi i åen, drenge for sig og piger for sig. Hvis vi havde råd til det, havde vi saftevand og sukkermad med, det var et af sommerens højdepunkter. Skoleudflugten var også en begivenhed. I de små klasser kørte vi med hestevogn til Endrupholm eller Skibelund Krat. Med de store var vi engang i Viborg. Da vi skulle hjem, kom vi for sent til toget. Og Larsen-Pedersen måtte ringe til Gørding og sige, at vi først var i Bramming kl. 0.30. Fra Bramming Station blev vi så kørt hjem i lastbiler, vi stod som sild i en tønde midt om natten, men hjem kom vi. Vi havde vores mad i en skoæske, kan jeg huske, og jeg havde fået lov til at købe en rød sodavand hos Abeline i forsamlingshuset til turen.

Frk. Petersen spillede orgel i kirken, når hun skulle øve, var jeg tit oppe for at træde blæsebælgen. Til gudstjenesten var det Chr. Simonsen, der »trådte orgelet«, han var en lille mand, og jeg syntes, det så sjovt ud.

Jeg var så træt af at gå i træsko, jeg ville gerne have et par rigtige sko. Det havde de bedrestilledes børn. Min far sagde, at hvis jeg selv kunne spare de 9,50 kr. sammen, som skoene kostede, måtte jeg købe dem. Månedslønnen hos assist. Larsen var 10 kr. og hver dag, når jeg kørte med barnevognen, var jeg nede forbi skomager Hansen, han havde nemlig et par brune sko med

rågummisåler og en rem over, dem skulle det være. Da jeg fik min månedsløn, gik jeg direkte ned og købte de brune sko. Jeg kan se dem for mig endnu. Skomager Hansen boede der, hvor der senere kom Tatol, og derefter har Rosa Ravn haft butik, nu er den nedlagt.

Selv om vi havde det småt, er vi aldrig gået sultne i seng. Vi havde ikke pålæg i huset, vi fik sukkermad med i skole. Min far fik levninger fra middagsmaden på sit brød. Om aftenen fik vi kartoffelmos, vi kaldte det kartoffelgrød. Der hørte et glas mælk til.

Der var stor forskel på rig og fattig dengang. Vi fik vores tøj foræret, det var aflagt tøj, som blev syet om, min første nye frakke fik jeg til min konfirmation. De 10 kr., jeg tjente, fik mine forældre til husholdningen. Der var konfirmation to gange om året. Jeg husker, at vi fik suppe til min konfirmation, og så var der hvidtøl på bordet, ikke vin. Gaverne var 1- eller 2kroner, det var helt ekstraordinært, når der var en 10'er.

Vi flyttede flere gange, fra Bjerndruptiden mindes jeg mine ture til købmanden efter petroleum. Da var der købmandsbutik i den ene ende af Bykroen ved kirken. Der var ikke penge til bolsjer, men hver lørdag kom min far hjem med et kræmmerhus, det var købmand Mortensen, der havde givet ham det, og det glædede vi os til.

Der var ikke så mange adspredelser for unge mennesker som nu. En gang om måneden var der bal enten i forsamlingshuset eller på Afholdshotellet. Jeg kom altid tidligt, og hvis der kun stod tre unge mænd, ja så dansede jeg en gang med dem hver, så var ballet i gang. Chr. Poulsen spillede hver gang. Det var før fjernsynets tid, vi snakkede mere med hinanden, og en af de historier, som vi morede os over, var min bedstefar med i, spøgefugl som han var. Det var Niels Madsen og Reinholdt, som havde været lidt til kros og nu var på vej

Gerda Beck og Carla Søhus på arbejde. 1964. (Foto: Gørding Sognearkiv).

hjem. De snakkede temmeligt højt, og det hørte min bedstefar. Han sprang ned i en grøft og gemte sig, det var mørkt og nogen siger, han tog et lagen over hovedet. Idet de to mænd passerede ham, sprang han op på vejen og chokerede dem fuldstændigt. De tog hinanden i hånden, og den ene råbte: »Vi står last og brast!« Få sekunder efter løb de alt, hvad remmer og tøj kunne holde til i hver sin retning. Den historie er blevet fortalt mange gange, og den er blevet lidt bedre med tiden. Mine bedsteforældre har altid boet på nuv. Byvænget 3.

Efter at have tjent forskellige steder, blev jeg gift, og i 1960 flyttede vi til Gørding. I 1967 købte vi ejendommen på Risagervej 2 for 90.000 kr. Jeg arbejdede fortsat som servitrice på Hotel Gørding, ialt i 20 år, først mens Solvej og Victor havde hotellet, senere under Åse og Leo Højland. Jeg har mødt mange flinke mennesker i den tid. Stamgæster, som bare kom ind og fik en øl, snakkede lidt og gik igen. Særlig godt husker jeg Jacob Bølbjerg. Han var en god kunde på kroen, det gik hurtigt med at få punchene ned, og når han så var fuld som en pave, gik han ud og snakkede med sin cykel på hjemvejen. Han sov sommetider i Melballes drivhus. Men det skal siges, han var altid flink, aldrig ubehagelig. På Afholdshotellet, hvor Gerda var, blev der spillet kort, det gjorde der ikke hos os.

Efterhånden solgte vi flere og flere byggegrunde, 22 ialt, til murermester Frank Petersen. Ejendommen var i forvejen for lille til, at man kunne ernære sig på den, og min mand arbejdede da også hele tiden i Vejen.

I 1978 blev jeg enke og boede så alene på ejendommen til 1986. Efter et kort ophold på Kærnevænget bor jeg nu i eget hus her i Nørregade 104.